

Historien om en tysk pansarchef

Joachim "Jochen" Peiper har blivit synonym med den tyske pansarchefen. Han är en legend som växer på Internet och i populärhistoriska böcker. Numera kan man till och med köpa en exakt kopia av hans uniform. Vem var då Jochen Peiper?

AV MARTIN MÅNSSON

En man mördades 1976 under oklara omständigheter i Traves, Frankrike. Legenderna levde emellertid, och växte. Peiper är en av flera före detta soldater ur Waffen-SS som har idolerats av yngre militärhistoriskt intresserade.

BARNDOM OCH UPPVÄXT

Joachim föddes den 30 januari 1915 i familjen Peipers våning i Berlin. Hans far Woldemar hade deltagit i första världskriget och kom liksom sin son att bli en fanatisk nazist. Joachim var yngst av tre barn. För hans bröder gick det illa. Den äldsta brodern Hans-Hasso utvecklade schizofreni och spärrades in på institution. Familjen Peiper fick senare ett standardbrev från sjukvården: "Vi får beklaga att Hans-Hasso avled till följd av..." Han mördades, han var ett offer för nazisternas försök att "rensa rasen" från oönskade handikappade.

Horst och Jochen hade i övrigt en lugn och trygg barndom. Bägge bröderna engagerade sig djupt i scout rörelsen och senare i Hitler-Jugend. Bröderna Peiper var mycket duktiga i skolan och såg ut att ha en lysande framtid framför sig. På Joachims 18-årsdag 1933 utsågs Adolf Hitler till Tysklands nya rikskansler. Detta skulle få stora konsekvenser – och möjligheter för Jochen. Redan i oktober anslöt han sig till SS, initialt till Reiters-turm 1 inom SS-Reiterstandarte 7. Successivt drogs Jochen in i det elitistiska tänkande som SS representerade. Även Horst drogs med Waffen-SS,

fast med tråkiga konsekvenser. Han togs upp i SS-division Totenkopf, men anklagades för homosexualitet och begick självmord.

HIMMLERS PÅLÄGGSKALV

Under partikongressen i september 1934 mötte Jochen Peiper för första gången SS-ledaren Heinrich Himmler. Detta möte kom att förändra hans liv. Rasfanatikern Himmler såg i Peiper den idea-

Ett hittills helt opublicerat foto av Joachim Peiper under hans tid som adjutant till Reichsführer-SS Heinrich Himmler.

liske SS-mannen: fanatisk, karismatisk och med tilltalande utseende. Dessa egenskaper i kombination med en mycket god administrativ förmåga gjorde att Himmler höll ett extra öga på den unge SS-mannen.

En av Peipers överordnade, Gustav Lombard, skrev ett positivt utlåtande om Peiper: "Hans konstanta villighet att tjäna, uppriktighet och militära ambitioner är exemplariska." Yrkesvalet blev lätt. I stället för en tjänst inom den tyska armén skulle han bli SS-officer! 1935 blev Peiper antagen till SS egna officershögskola i Braunschweig, som han genomgick med glans. Som nyutexaminerad SS-officer placerades han i april 1936 i Hitlers eget livregemente, Leibstandarte SS Adolf Hitler där han snabbt klättrade på karriärstegen. Efter två år inom Leibstandarte fick Peiper ett uppdrag som skulle ändra hans framtid.

Den 4 juli 1938 påbörjade Peiper sin tjänst som adjutant åt SS-ledaren Heinrich Himmler. Han fick nu god insyn i vad som skedde bakom kulisserna inom SS-imperiet. Nu stod varken Peiper eller hans kollegor i blod från första dagen, men successivt trappades grymheterna upp och vid den här tidpunkten var de flesta tämligen härdade och blundade för de förbrytelser som utspelade sig framför deras ögon. Initialt skulle Peiper vara adjutant i ett år, men Himmler såg till att få detta uppdrag förlängt.

I mars 1938 tog Peiper steget fullt ut och anmälde sig till nazistpartiet NSDAP. Himmler försökte att skaffa ett lågt partinummer åt sin adept, detta för att han skulle få ut partimärket i guld. Trots Himmlers påstötningar på Martin Bormann, Hitlers förtrogne, misslyckades dock den mäktige SS-chefen med sitt uppsåt.

Partimedlem, Himmlers adjutant, SS-soldat – listan kan göras lång. Peiper själv yttrade efter kriget: "Jag var nazist och förblir nazist."

FRONTTJÄNST

På egen begäran sökte sig Peiper bort som adjutant åt Himmler för att få strida vid fronten. Han deltog i fälttåget i Frankrike. Först återtog han sin gamla tjänst som plutonbefäl, för att sedan bli kompanichef. Redan efter en kort tid förlänades han andra klassens järnkors för sina insatser och befordrades till SS-Hauptsturmführer (kapten).

Tiden vid fronten varade dock inte länge. Himmler ville ha tillbaka sin adjutant och Peiper återvände pliktroget till Himmlers sida. Nu var Peiper förste adjutant och vid sin sida hade han Werner Grothmann som andre adjutant. Mer och

mer fick dessa adjutanter bevittna de grymheter som utspelade sig i koncentrationslägren. Vid varje studiebesök Himmler gjorde i dessa återfanns Peiper och Grothmann vid hans sida: Dachau, Sachsenhausen, Ravensbrück med flera. Grothmann kom senare att bevittna gasningar i Auschwitz, något hans försökte svära sig fri ifrån, utan att lyckas. Peiper själv presenterade de fasansfulla resultaten av mordaktionerna på östfronten, utförda av Einsatzgruppen. Totalt lämnade Peiper dokumentation till Himmler om minst 500 000 mördade människor, i en del fall utförda av personer som Peiper kände personligen.

ÅTER VID FRONTEN

Peiper lämnade Himmlers stab i oktober 1941 och drog åter ut i fält med Leibstandarte. Mordorgierna tog dock inte slut för det. En Einsatzgruppe under Otto Ohlendorf tog aktiv hjälp av Leibstandarte vid massmorden i Tiganrog. Ungefär 8 000 judar föll offer i denna aktion, utförd av de mobila mordförbanden och Waffen-SS! En annan välkänd personlighet ur Leibstandarte, Albert Frey, försökte släta över detta i sina memoarer – allt för att undslippa sitt personliga ansvar för morden.

Strax efter att Peiper hade kommit tillbaka till Leibstandarte erhöll han befälet över 3. bataljonen i SS-Panzergrenadier-Regiment 2 Leibstandarte. Som Peipers överordnade tidigare hade vitsordat visade Peiper upp ett gott ledarskap och enheten gjorde sålunda mycket bra ifrån sig. Peiper dekorerades också med allehanda tapperhetsutmärkelser.

Inte minst återtagandet av Charkiv 1943 var en formidabel succé för de tyska enheterna; Peiper utmärkte sig igen. Med SS-Obergruppenführer Paul Hausser i ledningen vändes en reträtt till en förkrossande seger. Röda torget i Charkiv döptes symboliskt om till "Platz der Leibstandarte". Många soldater belönades med höga dekorationer, förutom Hausser som hade trotsat Hitlers uttryckliga order att hålla Charkiv till sista man, men retirerat för att omgruppera. Utan Hausseras drastiska beslut skulle flera SS-enheter säkerligen ha dukat under, men nu blev situationen den omvända! En Führerorder gick man emellertid inte emot ostraffat, vilket Hausser fick erfara. Under pansarslaget vid Kursk kom Jochen Peiper och hans förband att hamna i häxkiteln som huvudpersoner vid Prochorowka när

Peiper i sin stridsvagn 005, som han använde under de hårda striderna vid Charkiv

man oväntat utsattes för en enorm sovjetisk motstöt.

I ITALIEN

Efter slaget vid Kursk förflyttades hela Leibstandarte till Italien, där man bland annat skulle hjälpa till med att avväpna den italienska armén. I staden Boves mördades en soldat ur Peipers enhet och hämnden blev fruktansvärd! Även om Peiper själv inte deltog i de omfattande repressalierna så gav han den uttryckliga ordern för vad som komma skulle: 3 bataljonen ur SS-Panzergrenadier-Regiment 2 förvandlade staden Boves till en ruinhög.

Röda torget i Charkiv som tillfälligtvis döpts om till Platz der Leibstandarte.

Fler än 300 hus jämnades med marken och ett okänt antal civila människor mördades utan pardon.

DEKORERAD PANSARFÖRBANDSCHEF

I november 1943 stupade kommandören för SS-Panzer-Regiment 1, SS-Obersturmbannführer Georg Schönberger. Han ersattes av Peiper, som nu kom att leda ett mycket erfaret pansarförband. Han såg dessutom till att ta med sig några av sina förtrodda från sin tidigare placering. Myten om att regementet höll en familjär relation till varandra är en efterhandskonstruktion: officerarna var mycket noga med att inte beblanda sig med dem av lägre militär grad. Detta till trots var det många som såg upp till Peiper och de andra officerarna.

Åter på östfronten fortsatte striderna, resulterande i åtskilliga släckta människoliv. Peipers enhet sparade enbart livet på tre krigsfångar under december 1943 – 2 280 andra tillfångatagna mördades. Förutom död och elände fanns det tid att dekorera andra personer ur Leibstandarte som på ett eller annat sätt hade utmärkt sig i strid. Stridsvagnssetet Michael Wittmann fick efter ett stort antal utskjutna stridsvagnar och pansarvärnspjäser riddarkorset för detta. Peiper var naturligtvis på plats och gratulerade honom. Peiper själv beordrades att bege sig till Hitlers högkvarter för att motta eklöven till sitt riddarkors.

Jochen Peiper och SS-Panzer-Regiment 1 bildade en framgångsrik spjutspets under Ardenneroffensiven 1944, men stoppades på grund av bränslebrist. Hitlers sista stora offensiv kom utan förvarning och skulle mycket väl ha kunnat sluta med seger för tyskarna. Med det snabba avance-
manget hann inte trossen eller de drivmedelsansvariga i kapp, varför det hela slutade i fiasko. Detta till trots dekorerades Peiper med svärden till sitt riddarkors för sina resoluta insatser.

MASSAKERN I MALMEDY
Ardenneroffensiven innefattar även en mycket mörk historia: Malmédymassakern. Det har skrivits otaliga hyllmeter om vad som är ”sanningen” om denna tragedi. Ännu år 2008 är

Ett unikt foto av Michael Wittmann och Jochen Peiper då Wittmann dekorerades med Riddarkorset. Varianter av detta foto finns men detta är tidigare opublicerat. Markeringarna på eldröret visar antalet bekämpade stridsvagnar.

Nedan: Januari 1945. Amerikanska soldater borstar bort snön från sina mördade kamrater vid Malmédy.

Jochen Peiper under Malmedy-rättegången.

inte all dokumentation offentlig, varför vi får vänta ytterligare för att få fram den fullständiga bilden. Klart är dock utan tvivel att detta var en massaker och att flera av de amerikanska soldaterna avrättades från nära håll, det vill säga med ett skott i huvudet från mindre än en meters håll.

Vid krigsslutet åtalades Peiper och flera andra ur hans förband, liksom de överordnade generalerna. Peiper och ett flertal andra dömdes till döden. Peiper var dock inte närvarande när mordet skedde, men som chef hade han det yttersta ansvaret och han var informerad om vad som skedde. Flera av dem som avfärdar denna massaker bör vara medvetna om att en av deltagarna, Hans Siptrott, själv dömd till döden vid Malmedyrättegången, hela tiden har erkänt att det var en massaker. Senast i ett samtal med författaren i april 2007.

EFTER KRIGET

Peipers dödsdom kom senare att omvandlas till livstids fängelsevistelse, men vid jul 1956 släpptes de sista fångarna som hade varit åtalade för Malmedymassakern. Efter frisläppandet var Peiper för första gången i sitt vuxna liv en civilist – ingen lätt omställning. Många nazister stödde varandra och

Kriget har hunnit ikapp den annars så propre Jochen Peiper. Bilden är tagen under slutstriderna i Ungern 1945.

i Peipers vänkrets fanns det bara före detta soldater som ännu var obrottsligt lojala med den krossade regimen. Detta nätverk kom att hjälpa Peiper (och andra) ett flertal gånger.

Peiper fick anställning hos Porsche, där han stannade tills 1961. Efter detta arbetade han som bilförsäljare, bland annat för Volkswagen. Sitt förlutna kunde han dock inte jobba bort: massakern i Boves togs upp, men rättegången uteblev. Så sent som 2006 undersökte åklagarämbetet i Stuttgart fallet med massakern i Boves.

Med flera negativa erfarenheter i Tyskland valde Peiper och hans fru Sigurd 1972 att flytta till orten Traves i Frankrike, där de planerade att leva sina sista år i lugn och ro. Så blev det inte. Den 14 juli 1976 attackerade sex okända män Peipers hus. Skottväxling uppstod. Det blev Jochen Peipers sista strid. Hans förkolnade lik begravdes i familjegraven vid sidan om hans föräldrar och bröder. Ett märkligt liv var till ända. □